

Tjänsteställe, handläggare

Revisorerna

För kännedom

Kommunstyrelsen i:
Gällivare kommun
Jokkmokks kommun
Kiruna kommun
Pajala kommun

Förbundsdirektionen
Gymnasienämnden

1 Direktionens och gymnasienämndens ansvarsutövande

Revisorerna ska varje år i revisionsberättelsen särskilt uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för direktion och nämnd samt de enskilda förtroendevalda i sådana organ. I revisionsuppgiften ingår att pröva om verksamheten, utifrån en helhetssyn, bedrivs på ett sätt som tillgodoser kommuninvånarnas rättmätiga krav på:

- Effektivitet och kvalitet
- Tillförlitlighet och säkerhet
- Styrbarhet

Utgångspunkten för revisorernas årliga ansvarsprövning är direktionens och gymnasienämndens ansvar och aktiva arbete för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig och säker verksamhet sett utifrån skyldigheter och uppdrag de har från medlemskommunerna och lagstiftning.

1.1 Ansvarsutövande verksamhetsåret 2011

Vi har, i egenskap av förtroendevalda revisorer i Lapplands kommunalförbund, under verksamhetsåret 2011 valt att genomföra den övergripande granskningen av förbundsdirektionen och gymnasienämnden ansvarsutövande genom att löpande under året följa direktionens och nämndens verksamhet bl a via protokollen och i samband med granskningen av delårsrapporten. Avslutningsvis har vi träffat direktionen och gymnasienämnden.

Träffarna har genomförts utifrån ett till direktionen och nämnden i förväg utskickat frågeunderlag och detta frågeunderlag har sedan använts i efterföljande diskussionen. För 2011 års verksamhet innebär detta att vi genomfört den årliga ansvarsutövande-granskningen med särskild inriktning på följande områden:

- ledning, styrning och ekonomi
- intern kontroll
- offentlighetsprincipen
- anpassning av verksamheten utifrån ny skollag och läroplan för gymnasieskolan

Våra iakttagelser från ansvarsutövandegranskningen sammanfattas i föreliggande skrivelse. I slutet av respektive avsnitt nedan redovisas med kursiverad stil våra ställningstaganden och bedömningar. I granskningen, liksom vid upprättandet av denna skrivelse, har vi biträttats av sakkunniga från PwC.

Tjänsteställe, handläggare

Revisorerna

2 Ledning, styrning och ekonomi

Enligt förbundsordningen är ändamålet med verksamheten i Lapplands kommunalförbund att utveckla och fördjupa samarbetet mellan parterna och att samordna de gemensamma resurser som innefattas i kommunalförbundets verksamhet för att därigenom åstadkomma ett bättre resursutnyttjande och tillhandahålla en kvalitetsstark och effektiv verksamhet på ett för kommunmedborgarna positivt sätt.

I sin verksamhet ska förbundet iaktta de samordningsdirektiv som medlemskommunerna kan komma att fastställa i syfte att nå samordningsvinster.

Kommunallagen fastställer att nämnderna (motsvarande) var och en inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämndernas strategiska arbete och framförhållning är särskilt väsentlig i tider när det ekonomiska läget försämras. Detta för att klara ekonomin inom tilldelade ramar samtidigt som de uppsatta verksamhetsmålen för kvalitet m m också ska nås.

2.1 Resultat och bedömning

Via förbundsordningen som är antagen av respektive medlemskommuns fullmäktige framgår övergripande ändamål och uppgifter för den verksamhet som bedrivs inom ramen för Lapplands kommunalförbund. Enligt både direktion och nämnd utgör nuvarande förbundsordning en bra grund vid beslut om nödvändiga prioriteringar.

Direktionens mål är uppdelade i fyra olika områden;

- All verksamhet – Här kan nämnas mål om tydligare ansvarsfördelning och värdering avseende nyttigheter som levereras till LKF samt behov av att fastställa nytt personalpolitiskt program för förbundet.
- Utbildningar för vuxna vid Lapplands lärcentrum – Flertalet av målen berör kompetensutveckling och förbättrade möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan olika personalgrupper.
- Övriga samverkansområden – utveckla samverkan avseende inköp och upphandling samt säkerställa hållbar bemanning av ombudsverksamheten.
- Finansiella mål – Här kan övergripande nämnas att om verksamhetsmålen och de ekonomiska resurserna inte harmoniserar skall verksamheten anpassas till de ekonomiska förutsättningarna.

Många av ovan nämnda mål är långsiktiga vilket enligt direktionen gör det svårt att efter så här kort tid göra en fullständig bedömning av måluppfyllelse.

Tjänsteställe, handläggare

Revisorerna

För gymnasienämnden finns ett särskilt visionsdokument framtaget för lapplands gymnasium. Via dokumentet framgår fyra prioriterade områden;

- Samverkan med privata aktörer
- Attraktivt unikt och varierat programutbud
- Engagerade och kompetenta pedagoger
- Kommunikation, öppenhet, goda relationer, pedagogisk verksamhet i framkant med nära koppling till aktuell skolforskning

För Pajalas del kan nämnas att man där redan sett en kortsiktig effekt att fler kan läsa på hemmaorten vilket blivit möjligt via samverkan. Även samhällsorientering för nyanlända lyfts fram som ett positivt exempel. Nämnden lyfter i sammanhanget fram vikten och betydelsen av att hitta lösningar som möjliggör utbildningar som ligger i framkant för att säkerställa tillströmningen av elever men även för att upprätthålla kvalitén i undervisningen.

Avseende de ekonomiska förutsättningarna påpekas att budgetåret 2011 i flera avseenden kan ses som första hela verksamhetsåret och prognosen pekar mot ett nollresultat. Något sämre förutsättningar för 2012 men framförallt 2013 ser prognosen sämre ut och det kommer att kräva ett aktivt arbete för att även fortsättningsvis uppnå en budget i balans. Mindre antal elever kräver än så länge kontinuerligt en anpassning av verksamheten.

Minskade statsbidrag ger även det ett mindre budgetutrymme. Omvärldsbevakning väldigt viktig för handlingsutrymmet.

Vi bedömer att direktion och nämnd till övervägande del bedriver ett tillfredsställande målarbete, samt att målarbetet under året har utvecklats i positiv riktning. Väsentligt är att målarbetet kontinuerligt hålls levande och att mål följs upp, revideras och anpassas till de förändringar som sker i omvärlden och i övriga förutsättningar.

3 Intern kontroll

Det primära syftet med intern kontroll är att uppdraget från medlemmarna fullgörs i enlighet med fastställda mål, riktlinjer och andra beslut och att det sker på ett säkert sätt. Nämnd ska enligt kommunallagen se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Direktionen har därtill ett övergripande ansvar för förbundets arbete med intern kontroll.

Intern kontroll kan övergripande definieras som en process, där såväl den politiska som den professionella ledningen samt övrig personal samverkar, vilken utformas för att med rimlig grad av säkerhet kunna uppnå följande mål:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Tjänsteställe, handläggare

Revisorerna

3.1 Resultat och bedömning

Vi konstaterar inledningsvis att det inte finns någon internkontrollplan för vare sig direktionen eller gymnasienämnden. Samtidigt finns styrdokument, riktlinjer och rutiner för samtliga områden som enligt direktionen och nämnden sammantaget utgör en bra grund för framtagandet av en kommande internkontrollplan. Verksamheten får även kontinuerliga tillsyner från berörda myndigheter.

Vi noterar även att det inte finns någon samlad riskanalys. Här kan bland annat nämnas kraftigt minskade gymnasiekullar och analys och underlag kopplat till den överhettade lokala arbetsmarknad i Gällivare och Kiruna vilket påverkar personal och kompetensförsörjningen.

Vi bedömer att direktionen och nämnden måste stärka sitt uppföljningsarbete/sin internkontroll och upprättandet av internkontrollplaner menar vi kan vara viktiga instrument för detta. Vi ser det som positivt att internkontrollarbetet utgör ett prioriterat utvecklingsområde för 2012.

4 Offentlighetsprincipen

I tryckfrihetsförordningen, sekretesslagen och arkivlagen finns bl a bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet, den s k offentlighetsprincipen. Syftet med offentlighetsprincipen är att främja ett fritt meningsutbyte och ge en allsidig information till varje medborgare. Offentlighetsprincipen fungerar även som stävjare av maktmissbruk.

Allmänhetens intresse av att ta del av allmänna handlingar har under senare år ökat. Det innebär att de som arbetar inom den offentliga sektorn måste kunna hantera dessa frågor på ett korrekt sätt. Dåliga rutiner för postöppning, ärenderegistrering, utlämnande av handling etc. begränsar massmedias och allmänhetens insyn samt undergräver förtroendet för myndighetens verksamhet.

4.1 Resultat och bedömning

I delegationsordningen under övergripande frågor och administration framgår enligt direktionen hur utelämnade av allmänna handlingar ska hanteras. Finns även rutiner för hantering av inkomna handlingar. Däremot finns inga särskilda rutiner för hantering av sms och både direktionen och nämnden ser ett behov av att utforma och kommunicera ut hur verksamheten ska förhålla sig till detta. Det finns sammantaget ett behov av att se över och informera samt utbilda berörd personal inom området.

Vi bedömer att det finns ett behov av att direktion och nämnd på lämpligt sätt säkerställer att berörd personal har tillräckliga kunskaper för att kunna hantera allmänna handlingar på ett korrekt sätt.

Tjänsteställe, handläggare

Revisorerna

5 Anpassning av verksamheten utifrån ny skollag och läroplan för gymnasieskolan

Fr.o.m. 1 juli 2011 ska en ny skollag (2010:800) tillämpas och dessutom gäller nya förordningar för skolväsendet. Vidare finns en ny läroplan för gymnasiet.

Mycket är således nytt. Generellt kan sägas att kraven skärps i flera avseenden samtidigt som rektors mandat blir mer omfattande. Många av nyheterna berör de skolformer, och då främst gymnasiet, som ligger under Lapplands kommunalförbund.

5.1 Resultat och bedömning

Enligt gymnasienämnden utgör de nya behörighetsreglerna (legitimation) och rektorns utökade roll och ansvar samt införandet av ny betygsskala de största förändringarna enligt nämnden. Det finns således ett omfattande kompetensutvecklingsbehov och utbildningsinsatser har redan påbörjats för att säkerställa att verksamheten lever upp till de nya kraven. Samtidigt finns det fortfarande utmaningar som nämnden kommer att fortsätta jobba med under 2012.

Vuxenutbildningen står inför motsvarande utmaningar som nämnts ovan. Mycket makt skjuts som sagts tidigare ner på rektorsnivå vilket enligt några ledamöter i direktionen gör det mer svårstyrt. Förändringen måste därför särskilt beaktas i det fortsatta arbetet. Förändringarna börjar gälla lite senare för vuxenutbildningen än för gymnasiet och det berör inte lika många lärare. Samtidigt informeras revisorerna om att en behovsinventering pågår inom vuxenutbildningens verksamhetsområde.

Diskussion förs av några ledamöter kring behovet av att utreda behovet av kompetensutveckling eller rekrytering. Det finns emellertid en handlingsplan för hur detta ska gå till och ett arbete pågår för fullt enligt ansvarig tjänsteman.

Avslutningsvis konstateras att lagändringarna kommer att kräva verksamhetsanpassningar i och med att det blir fler grupper vilket i vissa avseenden kan komma att försvåra samordningen.

Vi noterar att LKF på ett aktivt sätt har tagit tag i flera av de åtgärder som krävs i och med införandet av den nya skollagen. Samtidigt är både direktion och nämnd medvetna om att det kvarstår en hel del arbete för att säkerställa att verksamheten når upp till de lagändringar som införs. Från revisionens sida kommer vi under året att följa LKF:s planering, genomförande och uppföljning inom området.

Tjänsteställe, handläggare

Revisorerna

6 Övriga frågor

Utöver vad som kommenterats ovan så diskuterades även ett antal övriga frågor med direktionen och nämnden. Från revisionens sida lyfts särskilt frågan om boende för elever. Dels mottagande/omhändertagandet och dels för att få elever att tacka ja och fullfölja utbildningarna. Enligt direktionen har ett uppdrag lämnats till kansliet att bevaka och återkomma med information och ev. åtgärder. Här lyfts bland annat behov av att se över lämpligheten i att blanda högskolestudenter och gymnasieelever i gemensamma boenden. En mindre undersökning från kansliet visar att det finns elever som tackat nej till utbildningar pga boendefrågan. Bostadsbristen i Gällivare och Kiruna utgör en utmaning även inom detta område.

Vidare diskuterades avslutningsvis följande:

Direktionen;

- Behov av att inom LKF skapa en smidigare budgetprocess. Det är fyra olika kulturer som måste mötas vilket innebär fördelar men även utmaningar.
- Hantering av nyttigheter och då framförallt lösningar kring lokalfrågor. Större samnyttjande av olika funktioner.
- Gemensam personalpolitik och samordning. Ev. se över förbundsordning på grund av den växande verksamheten.
- Behov av att ta fram en plan för intern kontroll som ett led i att underlätta och hinna med att kvalitetssäkra den verksamhet som bedrivs. Vi måste även lyfta och bedöma vilka risker som vi har i verksamheten och vilka faror en växande verksamhet kan innebära.

Gymnasienämnden;

- Kompetensutvecklingen kommer att intensifieras avseende rektors pedagogiska ledarskap. Funderar över att tillsätta en tjänst (utvecklare) som stöd för rektorerna, till att börja med som ett projekt på ett år. I övrigt påtalas nödvändigheten med att satsa på utveckling där en viktig sak är fokus på matematik.

Tjänsteställe, handläggare

Revisorerna

7 Revisionens sammanfattande bedömning

Avslutningsvis bedömer vi att direktionen och nämndens arbete följer en i väsentliga delar ändamålsenlig struktur. När det gäller målarbete och intern kontroll har förbundet påbörjat ett utvecklingsarbete avseende framförallt den interna kontrollen.

Vi kommer inom ramen för vår årliga granskning följa direktionens och nämndens utvecklingsarbete i bland annat dessa avseenden.

För Lapplands kommunalförbunds revisorer

Sören Engelmark